

Názvové autority periodik používané ve věcné katalogizaci

K periodickým publikacím, které jsou předmětem věcně zpracovávaných informačních zdrojů a pro které vytváříme názvové autority, patří časopisy, noviny a periodické sborníky.

Jsou to dokumenty vydávané „postupně v samostatných částech spojených společným názvem, označením posloupnosti (např. průběžným číslováním), jednotnou úpravou a obsahovým zaměřením v pravidelných intervalech se záměrem stálého pokračování“¹

K významným prvkům názvových autorit časopisů a novin řadíme:

- všechny dostupné formy názvu, tedy preferovaná forma a variantní formy názvu
 - V AUT záznamu se uvádějí v polích 130 (preferovaná forma) a v polích 4XX (variantní formy);
- všechny potřebné atributy/vlastnosti, které dané periodikum odlišují nejenom od jiných entit téhož druhu (entity díla), ale i jiných entit odlišného typu (entity osoba, korporace, událost, místo, objekt);
 - v AUT záznamu se atributy/vlastnosti mohou uvádět jako součást preferované formy názvu (nutné pro jednoznačnou identifikaci) a zároveň jako samostatné prvky v odpovídajících polích bloku 3XX, chronologické okolnosti související s dílem v poli 046);
- všechny vztahy, do kterých daná entita dílo vstupuje; v autoritním záznamu by měly být podchyceny všechny entity, které významně souvisejí s danou entitou dílo v AUT záznamu mají být vyjádřeny vztahy:
 - vztah tvůrce – dílo
 - osoby podílející se na vzniku periodického díla (redaktoři...); uvádějí se v polích bloku 5XX
 - vztah dílo – dílo
 - zpřístupňované dílo může být předchůdcem nebo nástupcem jiného díla, související dílo se uvádí v odpovídajících polích bloku 5XX.

Struktura záznamu názvové autority periodik

Pravidla RDA jsou obsahová pravidla (definují obsah jednotlivých údajů), nedefinují reprezentaci údajů a ani strukturu zápisu dat. Zápis údajů se řídí formátem MARC 21 pro autority

Přehled používaných polí a podpolí

Pole 046, podpole |k, |l data související se vznikem díla, |r datum zániku díla

Pole 130, podpole |a, |n, |p, |7 – autorizovaná preferovaná forma názvu periodika včetně identifikátoru, ID autoritního záznamu

Pole 370, podpole |g – místo vzniku díla

¹ https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001023&local_base=KTD

Pole 372, podpole |a – oblast působení – informace o předmětu díla

Pole 373, podpole |a – afiliace – uvedení instituce, která souvisí s periodickým dílem, u níž není účelné vyjádřit vztah v poli 5XX jako související entitu

Pole 380, podpole |a – zápis formy díla

Pole 381, podpole |a – další rozlišující informace související s názvem dílem

Pole 4XX, podpole podle typu odkazu – variantní formy názvu díla

Pole 5XX, podpole podle typu související entity – zápis entit souvisejících s dílem

Pole 667, podpole |a – neveřejná všeobecná poznámka

Pole 670, podpole |a – zdroj nalezených informací

Pole 678, podpole |a – všeobecné informace o díle určené uživatelské veřejnosti zapsané formou volného textu

Pole 680, podpole |a, |i – poznámka o použití

Pole 688, podpole |a – poznámka o změnách údajů v různých polích

Pole 856, podpole |u, |4 - elektronické umístění a přístup

Preferovaná forma názvu periodik

Uvádí se v poli 130

Struktura pole 130 (NO)

Podpole |a – preferovaná forma názvu včetně doplňku (kvalifikátoru) v závorce (NO)

Podpole |n – číslo části/sekce díla (O)

Podpole |p – název části/sekce díla (O)

Podpole |7 – číslo autority (NO)

Preferovaná forma názvu obsahuje **nejznámější, konvenční podobu názvu, pod níž je periodikum publikováno v originálním jazyce.**

Preferovaná forma má být jedinečná a má obsahovat všechny potřebné identifikující informace včetně jednoznačného identifikátoru (ID autority).

Součástí originálních názvů periodik bývají často obecná označení druhu periodik. Obsahují-li názvy tato obecná označení *noviny, časopis* i v jazycích originálu např. *revue, journal, magazine, Zeitung, Zeitschrift*, považují se za jednoznačné a doplněk/kvalifikátor „časopis“, „noviny“ se u nich neuvádí; u ostatních názvů periodik se tento doplněk uvádí.

Doplněk se uvádí v jednotném čísle v českém jazyce a zapisuje se jako součást podpole a v kulatých závorkách.

Příklady, ve kterých je doplněk uveden

130 0	a Dabiq (časopis) 7 unn2016935753
130 0	a Lipar (časopis) 7 unn20201067451
130 0	a Máj (časopis) 7 unn20201070823
130 0	a Pielgrzym (časopis) 7 unn20221141201

130 0	a Duch novin (časopis) 7 unn20211115756
130 0	a Krkonošská pravda (noviny) 7 unn20181004582
130 0	a Mladá fronta DNES (noviny) 7 unn2006375084
130 0	a Mladá fronta (noviny) 7 unn2010589003
130 0	a Duch novin (časopis) 7 unn20211115756
130 0	a Krkonošská pravda (noviny) 7 unn20181004582
130 0	a Mladá fronta DNES (noviny) 7 unn2006375084
130 0	a Helsingin Sanomat (noviny) 7 unn2006374944

Příklady, kdy není nutné doplněk uvádět

130 0	a Sudetendeutsche Zeitung 7 unn2013758569
130 0	a Divadelní revue 7 unn2011669591
130 0	a Martinů Revue 7 unn20211117943
130 0	a Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie 7 unn2006375372
130 0	a Allgemeines europäisches Journal 7 unn2009552573
130 0	a Journal des débats 7 unn2007392975
130 0	a Journal helvétique 7 unn2016936368
130 0	a Russkij žurnal 7 unn2006375231

K diskusi: uvádět doplněk, je-li součástí pojmenování obecný termín „listy“?

130 0	a Vídeňské svobodné listy (noviny) 7 unn20201077924
--------------	--

Dvě periodika stejného typu se stejným či výrazně podobným názvem včetně případného kvalifikátoru „časopis“, „noviny“ rozlišujeme pomocí dalších doplňků uvedených jako součást názvu; těmito doplňky mohou být:

- datum vzniku díla,
- místo vzniku díla,
- další doplňující informace

Doplňky různého typu se uvádějí v jedné kulaté závorce za označením pro formu a jsou mezi sebou odděleny dvojtečkou s oboustrannou mezerou.

Dřívější doporučení o prioritě geografického doplňku bylo přehodnoceno a pořadí používaných doplňků se nyní odvíjí od rozhodnutí katalogizační agentury².

130 0	a Politika (časopis : Československo) 7 unn2013788975
130 0	a Azan (časopis : Taliban) 7 unn2016935754
130 0	a Bibliotekarstvo (časopis : Bosna a Hercegovina) 7 unn2016930822

Preferovaná forma pro části audiovizuálních děl

Autorizovaná preferovaná forma pro části periodik se skládá z

- názvu pro celé dílo (včetně doplňků)
- názvu vlastní části

Části audiovizuálních děl (nejčastěji přílohy periodických děl) s vlastními názvy se tedy uvádějí pod preferovanou formou názvu pro celé dílo.

Příklady

130 0	a Právo (noviny). p Salon 7 unn2018999860
--------------	---

Ověřování preferovaného názvu

Originální název periodického díla ověřujeme v referenčních zdrojích (příručkových pramenech). Používání kvalifikátoru/doplňku se však odvíjí od rozhodnutí katalogizační agentury, proto níže uvedené zdroje tento kvalifikátor mnohdy neobsahují:

- Library of Congress Authorities – LC Names
- Národní bibliografie
- Národní autoritní portály
- ISSN portal
- Wikipedie

Variantní formy názvů periodik

Uvádějí se v polích 430, která jsou opakovatelná

Pole 430 (O)

Podpole |a – variantní forma názvu včetně doplňku (kvalifikátoru) v závorce (NO)

Podpole |n – číslo části/sekce díla (O)

Podpole |p – název části/sekce díla (O)

² – bližší informace na jednání PS; preferované formy budou upraveny při celkové úpravě (rozšíření) AUT záznamů.

Podpole |o – odkaz (NO)

Uvádění dostupných variantních forem názvů periodik je důležité z pohledu uživatelských potřeb. Jiné formy jmen, se kterými se uživatelé mohou setkat v informačních zdrojích souvisejících s daným dílem a v referenčních zdrojích (příručkách), nebo formy názvu děl, které by mohli uživatelé použít k vyhledávání, by měly být zaznamenány jako variantní formy.

Příklady

130 0	a ABC (časopis) 7 unn2006374641
430 0	a ABC mladých techniků a přírodovědců 0 o
430 0	a abc (časopis) 0 o
130 0	a Právo (noviny). p Salon 7 unn2018999860
430 0	a Salon Práva 0 o
130 0	a Pressburger Zeitung (1764) 7 unn2011655469
430 0	a Preßburger Zeitung (1764) 0 o
430 0	a Bratislavské noviny (1764) 0 o
130 0	a Monatliche Auszüge Alt, und neuer Gelehrten Sachen (časopis) 7 unn20211115555
430 0	a Monathliche Auszüge Alt, und neuer Gelehrten Sachen (časopis) 0 o

Vyjádření vlastností (atributů) entity periodické dílo – doplňující informace

Charakteristické vlastnosti/atributy entity periodikum reprezentované preferovanou formou se uvádějí také jako doplňující informace v samostatných polích, a to

Chronologické okolnosti vzniku díla a zániku díla – data související s dílem

Pole 046

- podpole |k počáteční datum vzniku díla (NO)
- podpole |l konečné datum vzniku díla (NO)
- podpole |r datum zániku díla (NO)³

Příklad

³ Nově připojené podpole do r pro zaznamenání zániku díla

046	k 1953
130 0	a Filosofický časopis 7 unn2013795486

046	k 1968 r 1992
130 0	a Československá kriminalistika (časopis) 7 unn2008466151

Časopis vycházel od roku 1968 do roku 1992

046	k 1928 r 1948
130 0	a Akord (časopis) 7 unn2017973249

Časopis vznikl v roce 1928 a zanikl v roce 1948

046	k 1893 r 1914
130 0	a Časopis pokrokového studentstva 7 unn2006375385

Místo související s dílem

Pole 370

|g – místo vzniku díla

Používá se převážně název státu, lze také uvádět dnes již neexistující státní útvary. Forma jména místa se přebírá ze souboru geografických autorit.

046	k 1867
130 0	a Harper's Bazaar (časopis) 7 unn20201082198
370	g Spojené státy americké

130 0	a Inspire (časopis : Al-Káida) 7 unn2016935752
370	g Arabský poloostrov

Informace týkající se obsahu periodických děl – obsah působností⁴

Pole 372

podpole |a (O) – informace o obsahu díla

Informace o obsahu jsou přínosné v záznamech názvových autorit týkajících se především těch periodických publikací (časopisů i novin), u kterých nelze použít oborově zaměřený FD. Termíny se přebírají ze souboru tematických autorit.

⁴ Dříve se tyto informace zaznamenávaly v poli 381, na základě dohody se nadále v poli 381 zaznamenávají informace související s identifikací formy **názvu** díla, ne jeho obsahu. Informace o obsahu díla se nadále zapisují v poli 372.

130 0	a Dever (noviny) 7 unn20191036111
372	a katolický tisk a církevní život a katolické farnosti
380	a noviny a týdeníky

130 0	a Deník N (noviny) 7 unn20211123424
372	a společnost a politika a kultura a společnost a ekonomie
380	a noviny a deníky (periodika) a elektronické noviny

373 – afiliace – instituce související s dílem

Pole 373

Podpole |a – související instituce

Do tohoto pole zaznamenáváme informace o instituci určitým způsobem související s periodikem, ale tento vztah není účelné uvádět v poli 510. Pole se používá spíše výjimečně, závisí od úsudku katalogizátora. Údaje se přebírají ze souboru korporativních autorit.

Příklad

130 0	a Dabiq (časopis) 7 unn2016935753
373	a IS (organizace)
373	a Al Káida (organizace)
373	a Taliban

Forma díla

Pole 380

Podpole |a (O)

Do tohoto pole se zapisuje označení formy/žánru daného díla. Termíny označující formu se uvádějí v množném čísle a primárně se přebírají ze souboru formálních deskriptorů; fakultativně se mohou přebírat i ze souboru tematických autorit.

Jako první v pořadí se uvádí základní druh periodických děl:

- časopisy, případně typ časopisu např. odborné časopisy...
- noviny, případně typ novin např. regionální noviny

Dále se uvádějí termíny označující četnost (periodicitu) vydávání: deníky (periodika) týdeníky, čtrnáctideníky, měsíčníky, čtvrtletníky.

Poté běžně používané termíny označující oborové zaměření periodik. Pokud se termín nepoužívá, oborové zaměření se vyjádří termínem označujícím obor v poli 372 a v poznámce v poli 678 (volný text).

Příklady:

130 0	a Dever (noviny) 7 unn20191036111
380	a noviny a týdeníky (periodika)

130 0	a Headliner (časopis) 7 unn20211116257
380	a časopisy a hudební časopisy a elektronické časopisy

130 0	a Deník N (noviny) 7 unn20211123424
380	a noviny a deníky (periodika) a elektronické noviny

Další rozlišující informace související s dílem

Pole 381

Podpole |a

Pole obsahuje další charakteristiku potřebnou k rozlišení periodických děl, kterou nelze uvádět v jiném poli k tomu určeném. U periodických děl se často nepoužívá.

Dohoda o interpretaci tohoto doporučení: další charakteristika vedoucí k rozlišení díla se týká **formy názvu díla, ne obsahu** souvisejícího s daným dílem. Informace týkající se **obsahu** se budou nadále uvádět v poli **372 obor působnosti**⁵.

Vztahy mezi souvisejícími entitami

Vyjádření vztahů mezi souvisejícími entitami je jedním z klíčových principů pravidel RDA. V autoritních záznamech názvových autorit periodik se související entity uvádějí v odpovídajících polích 5XX.

V poli 530 se nejčastěji uvádí předcházející, případně následující časopis.

Příklad:

130 0	a Československá kriminalistika (časopis) 7 unn2008466151
530 0	a Kriminalistika (časopis) 7 unn2008470717

Časopis pod názvem „Československá kriminalistika“ vycházel v letech 1968-1992, poté na něj navázal časopis „Kriminalistika“.

130 0	a Kriminalistika (časopis) 7 unn2008470717
--------------	--

⁵ Úprava se týká asi 70 záznamů, bude provedena globálně.

530 0 |a Československá kriminalistika (časopis) |7 unn2008466151

Časopis „Kriminalistika „navázal v roce 1993 na časopis „Československá kriminalistika“.

V polích 500, 510 se zapisují původci/tvůrci periodických děl: šéfredaktoři nakladatelé a další. Údaje se přebírají z autoritních souborů.

Tato pole obsahují tzv. řídicí podpole |w s hodnotou r, která signalizuje, že následující podpole |i bude obsahovat typ (označení) vztahu; typ vztahu je také definován v podpoli |4, kde se uvádí kód role.

Typ vztahu je tedy vyjádřen frází zapsanou v podpoli |i a označením role v podpoli |4.

130 0 |a Akord (časopis) |7 unn2017973249

5001 |w r |i Šéfredaktor: |a Zahradníček, Jan, |d 1905-1960 |7 jk01151940 |4 pbd

5001 |w r |i Šéfredaktor: |a Durych, Jaroslav, |d 1886-1962 |7 jk01023358 |4 pbd

5102 |w r |i Nakladatel: |a Kuncířovo nakladatelství |7 kn20050510015 |4 pbl

046 |k 1928 |r 1931

130 0 |a Duch novin (časopis) |7 unn20211115756

372 |a žurnalistika |a tisk |a masmédia

380 |a odborné časopisy

5001 |w r |i Šéfredaktor: |a Butter, Oskar, |d 1886-1943 |7 jk01020462 |4 pbd

5001 |w r |i Vydavatel: |a Švihovský, Věnceslav, |d 1875-1957 |7 jk01131952 |4 pbl

Neveřejná všeobecná poznámka

Pole 667

Podpole |a – text poznámky

Interní poznámka může obsahovat trvalé i dočasné informace.

Příklad:

667 |a Záznam neprošel revizí podle pravidel RDA.

Poznámka obsahující všeobecné informace o daném díle určené uživatelské veřejnosti

Pole 678

Podpole |a – všeobecné informace o díle, které jsou určeny uživatelské veřejnosti zapsané formou volného textu⁶.

⁶ Více informací na jednání PS

Příklady

130 0	a Dnešek (časopis) 7 unn2010559087
678	a Český týdeník, vycházel v letech 1946-1948, navazoval na tradici předválečné Přítomnosti, šéfredaktorem byl Ferdinand Peroutka.
130 0	a Hrvatska prosvjeta (časopis) 7 unn2015869055
678	a Chorvatský katolický měsíčník pro literaturu a umění, vycházel 1914-1940 (navazoval na literární časopis Prosvjeta vycházející 1892-1913).
130 0	a Imago (časopis) 7 unn20191024537
678	a Fotografický časopis vydávaný v letech 1995-2010 v Bratislavě, zaměřený na fotografickou kulturu zemí střední a východní Evropy, vycházel 2x ročně.

Veřejná všeobecná poznámka – pokyny o použití

Veřejná všeobecná poznámka obsahuje pokyny o použití a informace o zaměnitelnosti díla
Pole 680
podpole |a, |i

podpole |i – vysvětlující text

Do tohoto podpole se zapisuje vysvětlující text, pro který se používají jednotné formulace: nejčastěji pokyny pro katalogizátory typu „Nezaměňovat s“, „Používá se“

Podpole |a – záhlaví

Podpole |a obsahuje záhlaví, ke kterému se vztahuje text poznámky v podpoli \$i. Používá se pro upozornění na záhlaví jiných děl se snadno zaměnitelným názvem.

Příklady

Příklad bude doplněn

Poznámka o změnách údajů v různých polích

Pole 688

podpole |a – poznámka o změnách údajů v různých polích

V názvových autoritách audiovizuálních děl se nepoužívá.

Zdroje ověření a doplnění dat

Pole 670

Podpole

- | a – citace zdroje
- | b – nalezené údaje
- | u – unifikovaný identifikátor zdroje

V autoritních záznamech pro periodika používáme podpole \$a; jeho součástí je citace údaje o navštívení webové stránky, které je od citace zdroje oddělené čárkou, tedy

označení webové stránky, cit. den měsíc rok

Příklad:

130 0	a Sbratření (časopis) 7 unn2010565562
670	a Výzvy a úvahy : výběr z článků Přemysla Pittra. Sbratření 1924-1941 / uspořádal Eduard Šimek
670	a www(Wikipedie, otevřená encyklopedie), cit. 7. 6. 2022
678	a Český pacifistický časopis vydávaný Přemyslem Pittrem a Pavlou Moudrou od roku 1924, v roce 1941 zakázán nacisty.

Za základní zdroje pro ověření a doplnění dat se u audiovizuálních děl považují:

- vlastní informační zdroj
- dokument, jehož předmětem dané dílo je
- Wikipedie a další ověřené internetové zdroje. Zde na rozdíl od jmenných autorit **neuvádíme URL adresu v podpoli u**; tuto adresu uvedeme samostatně v poli 856.

Zdůvodnění: vzhledem ke komplexnosti údajů uváděných v názvových autoritách používaných ve věcné katalogizaci a ve věcných autoritách považujeme Wikipedii za renomovaný zdroj **všech doplňujících informací**, které se týkají **celkové charakteristiky dané entity**, jejíž preferovaná autoritní forma je uvedena v záhlaví. Nepovažujeme ji pouze za zdroj pro **ověření jednoho údaje či skupiny údajů**, případně **za ověření změny** těchto údajů (např. „odkazu viz“ „odkazů viz též“ ...). Jedině tímto způsobem jsme schopni zajistit doplnění informací požadovaných oborovými i veřejnými knihovnami a dalšími paměťovými institucemi. V opačném případě bychom museli tvořit rozsáhlé poznámky. Postupujeme v naprosté shodě s doporučeními uvedenými v mezinárodních standardech (např. MARC 21), které jsou respektovány i v mezinárodních databázích⁷. “

Příklady:

⁷ <https://www.loc.gov/marc/authority/ad856.html>

Information needed to locate and access electronic information. The field may be used in an authority record to provide supplementary information available electronically about the entity for which the record was created

130 0	a Sešity (časopis) 7 unn2010562022
670	a Sešity : výběr z 33½ čísel časopisu / uspořádal Petr Kabeš za spolupráce Jaroslava Kořána a Dušana Karpatského. -- [Praha] : Gallery, 2009. -- 661 s. : il., faksim. ; 28 cm
670	a Slovník české literatury po roce 1945, cit. 7. 6. 2022
85642	u http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=260 4 N

Internetové zdroje – elektronické umístění a přístup

Pole 856

Pole obsahuje informace týkající se lokalizace a zpřístupnění elektronických zdrojů, které byly uvedeny jako zdroj pro ověření a doplnění informací v poli 670.

Indikátory

První indikátor 4 – označuje, že přístup k elektronickému zdroji probíhá pomocí HTTP (Hypertext Transfer Protocol).

Druhý indikátor 2 - označuje souvislost mezi elektronickým zdrojem a popisnou jednotkou.

Podpole

|u – adresa elektronického zdroje

|y – text odkazu, který se zobrazí místo URL, jehož obsah reprezentuje.

|4 - hodnota „N“ – v systému Aleph potlačuje zobrazení poučení o autorských právech

Viz příklady výše